

דברים שנאמרו בפתח הסימינריון "פרספקטיביות על המשפט" 10 יוני 1996 / מני מאוטנר

בגמר השבוע הקשה הזה, אין מהهو שראוי יותר לעשותו בפגישה של הסמינריון הזה מאשר לספר כיצד נולד הסמינריון.

הסמינריון נהגה על-ידי אריאל רוזן צבי לפני 5 שנים בשנות הדיקאנות הראשונה שלו. אריאל פנה אל מאיר דן כהן ואלי, והציע שנארגן סימינריון עבור התלמידים המציגנים ביותר של הפקולטה שבו נחשוף אותם למיטב החמורים האמריקאים. אריאל סבר, שקיומו של סמינריון כזה יכול לשמש מודל לסוג הפעולות האקדמית שאotta ביקש להנהיג בפקולטה. כשהוא פנה אליו, אמרתי לו, ב"צבאות" הישראלית, שכלי חי אני כל-כך מנסה להשתחרר ממנה, אך ללא הצלחה, שמה שהוא רוצה לעשות זה לבדוק מה שהרמטכ"ל דין עשה, בשעתו, כשהקדים את ייחידת הצנחנים: נסיון להראות שהצבא מסוגל לרמה דבואה של סטנדרטים, בתקווה שסטודנטים אלה יכתיבו את ארחות ההתנהגות של הצבא כולם. אריאל אמר שזו בדיקון כוונתו.

פרסמנו על לוח המודעות של הפקולטה מודיעות, שהזמין את הסטודנטים להצע מועמדות ל"סימינר המציגנים" של הפקולטה. ההענות הייתה רבה. מאיר ואני בילינו את הקץ במאיון קפדי של המועמדים, ובಹכנות חמרי הלימוד. המשך ידוע. אשר לי, כפי שאמרתי כבר בעבר, באربع השנים האחרונות הפר הסימינריון הזה לדבר המרכזី בחי, אחרי משפחתי. הסמינר נתפש כחויה מיוחדת גם על-ידי הסטודנטים. בגמר השנה הראשונה בקשו הסטודנטים להישאר בסימינריון שנה נוספת. הבטחתי להם שאצליח להשיג את הסכמתו של אריאל לבקשת הבלתי מקובלות הזו. בניתי על חיבתו הגדולה למהלכים עוקפי תקנוניים, שבהם מועדף מהות על פני הכללים היבשים, הקבועים מראש. אכן, כשבקשתי את הסכמתו בעניין זה הוא היה מופתע לרגע, אך התעשה מיד ואמר: "אם זו מה שהקבוצה הזו רוצה – אכבד את מבקשתה"

הסימינריון היה חלק ממהדור גדול שאriad הנהיג לשינוי פניה של הפקולטה. על אריאל אפשר לומר, שהיא אחד מאותם מעטים, שבמו ידיהם הצלחו לחולל שינוי כיון. אריאל מצא פקולטה שביעיקו של דבר הגדרה עצמה כבית-ספר מקצועי להכשרת עורכי-דין. בגמר תקופת הדיקאנות שלו, זהה פקולטה הגדרה עצמה, בראש וראשונה, כמוסד אקדמי, בינתחומי, לחקיר המשפט. וודאי שגם בדבר בעולמנו אינם מושלים, ושינויי כיון כאלה מחייבים מאמץ המשתרע על פני יותר מחמש שנים. אבל, אם יש הימים בפקולטה עשרה קורסים בשם "התיאוריה של...", ואם יש עוד קורסים לא מעטים שגם אם השם שלהם אינו מכיל את המילים האלה, עדין, מבחינות תכניות הם אכן, הרוי בזכות המאמץ הזה של אריאל. סטודנטים, הנמצאים כאן זמן קצר, אתם חסרים את הפרספקטיביה להעריך איפה הינו אך לפני שנים אחדות ואייזו ברית דורך גדולה עברנו מאז.

אכן אני סבור שאליו היו שואלים את אריאל מה היה בעניינו ההישג האחד, החשוב ביותר של הדיקנות שלו, אני חשב שהוא היה אומר שהה שינוי התפיסה העצמית של הפקולטה מבית ספר מקצועית למוסד שיעיר מעיני נטוינט לעיסוק במימדים התיורתיים של המשפט

לאריאל היו הרבה "ביביז" בתקופת הדיקנותו שלו. אבל, אם אפשר לומר בלי הגזמה שהסימנרי זהה היה אחד הדברים היוצרים יקרים לו, שקרו בשנים האחרונות. בגמר כל שנה הייתה יושבת איתה ומדוחה לו על מה שקרה במהלך השנה. עניינו נצטו. בתחילת כל שנה הייתה מערב לערינו עותק של הרשימה הביבליוגרפית. אלה דברים לא מקובלים במיוחד מורה ודיקאן. אין זה מקובל לדוח לדיקאנט בגמר קורס על מה שקרה בו, ואין זה מקובל להעביר לדיקאן עותק של הרשימה הביבליוגרפית בפתח הקורס. במקרה הזה הרגשתי של שנה חובה לעשות זאת. כתעת זה נגמר.

בגמר השנה הראשונה ביקשתי את רשותו של אריאל למחוק מהגדרת הסמינר את המילה "מצטינים" אמרתי לו שהמילה הזאת מביכה אותי, ושהיא עשויה להתפרש שלא כהלכה. היה לנו יכול שונמשר דקוט ארוכות. בסופו של דבר הוא הסכים לוותר לי. בכךודה זו אני חייב להגיד שאולי לא הכרתי בח אדם שהיה כל-כך "כיף" לריב אליו. הוא אהב מאד אתגרים מחסומיים ותמיד היה נדמה שהוא כמעט מזמינים מצבים שבהם יחלקו עליו. לא הייתה שום בעיה להיכנס לחדרו ולהגיד לו שאינך מסכים אליו ואחר-כך לנحال חליפין ארוכים של טיעונים. תמיד ידעתי שמצוונת לי חוות אינטלקטואלית מרתקת, ובעיקר – זהה עני משהו-, שכשחובים עליו מגלים, ללא מעט אכזה, שהוא די נדרי. תמיד ידעתי ששום דבר לא יתפרש כמחלוקת הנמצאת במישור האיש, ושבשים הדברים יא מי שהאה זה שהצליח לשכנע את חברו, נפרד באהבה ובחומר כמקודם, ואולי אפילו יותר.

ראיתם במהלך השנה, שגדמר הוא הטקסט היסודי של הסמינריוון הזה. תמיד חשבתי שאריאל הוא פרסונייפקציה של האידיאל הגדמרי של רכישת דעת בדרך של דיאלוג והתעמתות עם תרבויות של الآخر, שכי שראייתם במהלך השנה הוא כה יקר בעיני. אריאל היה אחד מאותם שחיו כל העת כשהתודעתם נשלטת על ידי שתי תרבויות שונות, הנאבקות בתוכך. אבל בעקבות גדמר, אני משוכנע שזו הייתה מועשירה ומפרה מאין כמו. נקל להבין עד כמה מתעשרים אלה שהדיאלוג הגדמרי מתנהל כל העת בתוך התודעה שלהם, ושלל מצב של המציאות נתפס על ידם באמצעות קטגוריות החשיבה ותוכני החשיבה של שתי תרבויות שונות. אם הייתה קלישה אחת שנאמרה בשבוע או ליותר מכל אחת אחרת, אני משער כי הייתה זו האמירה שדווקא בזמן הזה, יותר מאשר בכל זמן אחר, נדרשים לנו אנשים כמו. כדרך של קלישאות, זהה אמירה נכון. כשקרהתי את המאמר של אריאל בחברת "עוני משפט" על מדינה יהודית וodemokratit, התקשתית להסכים עם העמדה הפרגמטית, המעשית, שעלה הוא המליך. מנוקדות הראות שלי, ראיתי חשיבות לכך שבית המשפט העליון בטא בצורה ברורה וגלייה את עיקרי האמונה של הקבוצה הליברלית בארץ, שבית המשפט הוא אחד ממנהיגיה. את עמדתי זו ביטאתי כן, כשדיברנו על פסק הדין בעניין בבלי. אבל בימים האחרונים הקדשתי לבעה קשה זו לא מעט מחשבה נוספת. כפי שתראו בטיעונים שאותם אבקש לפתח בדיקות הקרובות. כרגע אני נוטה לחשב, שבמדינה שיש בה ריבוי תרבויות, בתנאים של חוסר הסכמה עמוקה, הגישה הפרגמטית הזה היא הגישה הרצויה ביותר.